SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1717

av Olle Olson (M)

Stärkt läsförmåga i svensk skola

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett nationellt mål om att alla elever ska ha en god läsförmåga efter lågstadiet, som följs upp årligen och redovisas öppet, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i uppföljningen av den reformerade lärarutbildningen säkerställa att blivande lärare får goda kunskaper om forskningsbaserad läsundervisning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Att kunna läsa är grunden för allt annat lärande. Den som inte knäckt läskoden under de första skolåren riskerar att få svårt att tillgodogöra sig undervisningen även i andra ämnen, och kunskapsluckorna kan växa för varje år. Ändå har omkring var femte elev i svensk skola en otillräcklig läsförmåga, och studier visar att en betydande andel elever lämnar lågstadiet med stora brister i läsförståelsen (Hallin m.fl. 2022). Det är ett av skolans största misslyckanden, särskilt eftersom forskning visar att omkring 95 procent av eleverna kan uppnå en god läsförmåga redan vid slutet av lågstadiet om de får rätt undervisning och tidiga stödinsatser (Svenskt Näringsliv 2025).

Den moderatledda regeringen har genomfört flera viktiga reformer för att stärka elevernas kunskaper. Från hösten 2028 blir grundskolan tioårig, då förskoleklassen

ersätts med en ny årskurs 1. De nya läroplanerna ska samtidigt ge större utrymme åt den grundläggande läs- och skrivinlärningen. Regeringen har också beslutat om reformer för att elever i behov av stöd ska upptäckas tidigare och genomfört satsningar på läromedel och skolbibliotek. Det är rätt väg att gå.

För att reformerna ska få full effekt behövs tydliga mål och en systematisk uppföljning. Ett nationellt mål om att alla elever ska ha en god läsförmåga när de lämnar lågstadiet skulle tydliggöra vad skolan ska uppnå. Resultaten bör följas upp årligen och redovisas öppet, så att vårdnadshavare, huvudmän och beslutsfattare kan följa utvecklingen och se var ytterligare insatser behövs.

Läraren har en avgörande betydelse för elevernas läsutveckling, och det finns ett starkt forskningsstöd för systematisk och explicit undervisning i kopplingen mellan bokstäver och språkljud, så kallad phonics. Genom att eleverna stegvis lär sig att avkoda bokstäver och ord läggs en viktig grund för den fortsatta läsutvecklingen. Undervisningen behöver samtidigt utveckla elevernas språk- och läsförståelse. Detta framhålls också i Skolverkets stödmaterial till lärare (Skolverket 2025, med hänvisning till bland andra Castles m.fl. 2018).

Trots detta visar en analys av den internationella studien PIRLS 2021 att Sverige hade den lägsta andelen elever som regelbundet fick undervisning i avkodning av ljud och ord bland de jämförda länderna. Endast 23 procent av eleverna hade lärare som uppgav att de undervisade om detta minst en gång i veckan. Det tyder på att kunskapen om effektiva undervisningsmetoder inte får tillräckligt genomslag i klassrummen. Granskningar av lärarutbildningen har också visat att det varierar hur väl blivande lärare förbereds för att undervisa i läsning. I uppföljningen av den reformerade lärarutbildningen bör det därför säkerställas att alla blivande lärare för de tidiga skolåren får goda kunskaper om forskningsbaserad läsundervisning.

Varje elev som lämnar lågstadiet utan tillräcklig läsförmåga riskerar att få svårigheter under resten av sin skolgång. Genom tydliga nationella mål, systematisk uppföljning och en lärarutbildning som vilar på vetenskaplig grund kan fler elever få den undervisning och det stöd de behöver. Ambitionen måste vara att alla elever ska kunna läsa när de lämnar lågstadiet.

Olle Olson (M)